

גנזי המלך

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת **ארבע כנפות** 225

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762256 מופץ בכל הארץ ב-70,000 עותקים

"בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ"

הראשית תמיד לה'

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

אחרי ארבע עשרה שנה הללו. ואם כן גם אחרי שנכנסו לארץ לא נתחייבו מיד בבכורים. וכיצד אומר המדרש שנעשה מצוה זו לפני שנכנס לארץ 'כדי שבשכרה נכנס אל הארץ'? ובכלל צריכים להבין במה חשובה כל כך מצות בכורים שדוקא בזכותה נכנס לארץ, האם אין מצוות יותר חשובות ממצוה זו?

כתוב בתורה (בראשית ב):

"וַיִּצַד ה' אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם עֶפְרַיִם מִן הָאָדָמָה וַיַּפֵּחַ בְּאָפִיו נִשְׁמַת חַיִּים" וּמְבָאָר רַש"י: 'עֲשָׂא מִן הַתַּחְתּוֹנִים וּמִן הָעֲלִיוֹנִים. גּוֹף מִן הַתַּחְתּוֹנִים וְנִשְׁמָה מִן הָעֲלִיוֹנִים'.

"וַיַּפֵּחַ בְּאָפִיו נִשְׁמַת חַיִּים" 'מֵאֵן דַּנְפַח מְדִילִיָּה נַפְח' האדם מורכב משני חלקים: מחלק ארצי שהוא הגוף ומחלק אלקי שהוא הנשמה. שני החלקים האלו נגודיים הם. חלק הגוף יש לו נטיות ושאיפות גופניות, כגון: התאוות והחמדות וכל המדות והכחות הרעים. והחלק האלקי הנשמה, יש לה שאיפות עליונות להתרוממות ולהתעלות.

נמצא שהאדם מושם בתוך מלחמה תדירית, הגוף מושך אותו אל הנטיות הארציות שלו והנשמה מושכת לשאיפות העליונות שלה ותפקידו של האדם להגביר את שאיפות הרוח על שאיפות הגוף, להגביר את החלק האלקי על החלק הארצי, זהו כח הבחירה שהוטבע באדם:

המשך בעמ' 2 <<<

הָאָרֶץ" עֲשֵׂה מִצְוַה הָאִמּוּרָה בְּעֵינֶיךָ, שִׁבְשֻׁכָּה תִכְנַס אֶל הָאָרֶץ' (ספרי).

והנה המאמר כולו פלא: הלא מצות בכורים חובת הארץ היא. כמ"ש בגמרא: **"אֲשֶׁר תָּבִיא מֵאֶרֶץ" (דברים כו) 'למעט חוץ לארץ' (חולין קלו.). דוקא פירות הארץ מחויבים בבכורים, אבל פירות שלא מן הארץ אינם מחויבים בבכורים. ואם כן, כיצד אומר המדרש: 'עֲשֵׂה מִצְוַה זו, שִׁבְשֻׁכָּה תִכְנַס אֶל הָאָרֶץ'. הלא אי אפשר לקיים מצוה זו, לפני שנכנסים אל הארץ?**

יותר קשה: הלא הגמרא דורשת מהפסוק (דברים כו): **"וַיִּרְשָׁתָּהּ וַיִּשְׁבָּתָּהּ פָּה",** שלא נתחייבו בבכורים, עד לאחר כבוש וחלוקה. והלא עברו עוד ארבע עשרה שנה עד שהתישבו בה. ומלמדת אותנו התורה שלא נתחייבו בבכורים עד

איתא במדרש (בראשית רבה א ד): **'רַב הוֹנָא בְּשֵׁם ר' מֵתָנָה אָמַר: 'בְּזִכּוֹת ג' דְּבָרִים נִבְרָא הָעוֹלָם: בְּזִכּוֹת חֵלֶה. וּבְזִכּוֹת מַעֲשָׂרוֹת. וּבְזִכּוֹת בְּכוֹרִים. וְמָה טַעַם? 'בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים'. וְאִין 'רֵאשִׁית' אֵלָּא חֵלֶה... וְאִין 'רֵאשִׁית' אֵלָּא מַעֲשָׂרוֹת... וְאִין 'רֵאשִׁית' אֵלָּא בְּכוֹרִים'.** ויש אומרים: שלא נברא העולם אלא בזכות ישראל שנקראו **"רֵאשִׁית"** ויש אומרים: שלא נברא העולם אלא בזכות תורה.

דברי רב הונא מפליאים מאד, יכולים להבין שהעולם נברא בזכות ישראל ובזכות התורה, כי הלא ישראל ותורה הם תכלית הבריאה, כמ"ש (ירמיה לג): **"אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקֹּת שְׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי".** אבל שהעולם נברא בזכות מעשר ובזכות חלה ובזכות בכורים, טעונים ביאור? האמנם מצות הללו הן מטרות הבריאה? האם אין מצוות יותר נכבדות לתלות בהן את תכלית בריאת העולם?

עוד מאמר מפליא בנידון זה, כתוב בתורה (דברים כו): **"וְהָיָה כִּי תִבּוֹא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיךָ נָתַן לָךְ נַחֲלָה וַיִּרְשָׁתָּהּ וַיִּשְׁבָּתָּהּ: בַּה' וְלָקַחְתָּ מֵרֵאשִׁית פְּלִי פְרֵי הָאָדָמָה אֲשֶׁר תָּבִיא מֵאֶרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיךָ נָתַן לָךְ וְשִׁמַּת בְּטָנָא וְהִלַּכְתָּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹקֶיךָ לְשִׁפְזֵן שְׁמוֹ שָׁם".**

ואומר המדרש: **"וְהָיָה כִּי תִבּוֹא אֶל**

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה המלך דברים הטעונים גניזה

המשך מעמ' 1 >>>

"רָאָה נִתְּנִי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת הַרְעָה... וּבְחַרְתָּ בְּחַיִּים" (דברים ל). זוהי השלמות שהארם צריך לשאוף להגיע אליה.

יסוד הנטיות הגופניות אשר ממנו תוצאות כל הרשעה הוא אהבת עצמו, ע"י שהאדם אוהב את עצמו הריהו להוט אחרי רצונותיו וכל מחשבותיו נתונות רק למלא את תאוותיו. אהבת עצמו מביאה את האדם לידי כל העבירות החמורות ביותר, כי אם איננו יכול למלא את רצונותיו בהיתר, הריהו הולך וגונב גוזל וחומס ואפילו שופך דמים בכדי להשיג תאוותיו ואין דבר שיעמוד לו בדרכו, זהו מה שאמרו חז"ל (אבות ד): **"הקנאה והתאוה והכבוד"**, הם שלשת אבות הנזיקין היוצאים מתוך אהבתו העצמית של האדם והם הגורמים לכל חטא ועון וטורדים את האדם מן העוה"ז ומן העוה"ב, אהבת עצמו היא אם כל חטאת ומקור כל רשעה.

כנגד אהבת עצמו של האדם אמרה לנו התורה: **"וְאֶהְבֶּתְךָ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ"** (דברים ו) כלומר: קדש את האהבה העצמית שלך ל"ה' אֱלֹהֶיךָ" ובמקום למלא את רצונותיך להנאתך הקרב אותם לעבודת בוראך והתמסר אליו בכל התשוקות שישנן בלבבך ובכל החביב והיקר לך. וכבר פירשו חז"ל (ברכות סא:): **"תניא רבי אליעזר אומר: 'אם נאמר: 'בְּכָל נַפְשְׁךָ' למה נאמר 'בְּכָל מְאֹדְךָ'? ואם נאמר: 'בְּכָל מְאֹדְךָ' למה נאמר 'בְּכָל נַפְשְׁךָ'? אלא, אם יש לך אדם שגופו חביב עליו ממומו, לכך נאמר: 'בְּכָל נַפְשְׁךָ' ואם יש לך אדם שמומו חביב עליו מגופו, לכך נאמר: 'בְּכָל מְאֹדְךָ'."**

הכלל הוא שהאדם מחויב להקדיש לה' אהבתו העצמית ולהקריב את כל החביב והיקר לו בין בגופו ובין בממונו עד כדי מסירות נפש ממש וזהו יסוד ועיקר התורה, זוהי הפרשה הראשונה של 'קריאת שמע' שאנחנו מחויבים לקרוא פעמים ביום ולקבל על ידי זה עול מלכות שמים, אדם שמגיע למדרגה זו, הרי השליט החלק האלקי שבו על החלק הגופני והגיע למדרגת השלמות, כי אז הרי בטלה כל אהבת עצמו שהיא יסוד כל נטיותיו הגופניות וכל תשוקותיו ורצונותיו אינם אלא לעסוק בענינים הרוחניים ולעבוד את ה' בלב שלם.

ובזה נמדד ערכו של האדם, ככל שהוא מבכר יותר את עניני הרוח על עניני הגוף, ככל שהוא מוותר יותר מאהבתו והנאתו העצמית בגלל עבודת ואהבת ה', יותר קרוב הוא לאלקים ומדרגתו יותר נעלה, מדרגה זו סגולת ישראל היא, כמו שמצינו אצל אברהם שה' העביר אליו את הכהונה

שבקש בתחילה להוציאה משם בן נח, כי שם, לא הבין שצריך להעמיד את ה' בראש כל דבר והוא הקדים ברכת אברהם לברכת המקום ואילו אברהם שהבין דבר זה והגיע לדרגה גבוהה זו, זכה שהכהונה תצא ממנו אליו. וכך מצינו גם אצל יעקב שקרא 'קריאת שמע' דוקא בשעה שפגש את יוסף לאחר פרידתם הארוכה וויתר בזה על הנאתו העצמית אהבתו ליוסף ומסרה להקב"ה.

ולפי זה אנו יכולים להכיר את ההבדל בין מדרגתו של קין לבין מדרגתו של הבל, כתוב בתורה (בראשית ד): **"וַיִּבְרָא קוֹן מִפְּרֵי הָאֲדָמָה מִנְחָה לַה': וְהַבֵּל הֵבִיא גַם הוּא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוּ וּמִחֻלְבְּהֵן וַיִּשַׁע ה' אֶל הַבֵּל וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה"**. שניהם הגיעו לידי הכרת טובה לה' ושניהם הביאו לו מנחה, אלא שהבל הביא **"מִבְּכֹרוֹת צֹאנוּ וּמִחֻלְבְּהֵן"**, הבל בחר את הטוב והיקר לו ביותר והביאו לה', הוא העמיד אפוא את ה' במקום הראשון לפני הכל, ביכר את עניני ה' על עניניו הפרטיים ויתר מאהבתו העצמית ומהנאתו הגופנית בגלל הכרתו בטובת ה' ולכן כתוב: **"וַיִּשַׁע ה' אֶל הַבֵּל וְאֶל מִנְחָתוֹ"** עבודת אלקים כזאת רצויה היא. אבל קין לא הלך בדרך זאת, הוא הביא **"מִפְּרֵי הָאֲדָמָה"** ומפרש רש"י: **"מִן הַגְּרוֹעַ"**. הוא לא ויתר מהנאתו העצמית, אלא השאיר את הטוב והשמן בשביל עצמו ולמנחה לה' בחר מהגרוע ובכך לא העמיד את ה' במקום הראשון ולא ביכר עניני הרוח על עניני הגוף. ולכן: **"וְאֶל קוֹן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה"**, עבודת ה' כזאת שעומדת במדרגה שניה אחרי הנאת עצמו בלתי רצויה היא. ומה יצא מעבודת אלקים זאת? **"וַיַּהֲבִיחֵם בַּשָּׂדֶה וַיִּקַּם קוֹן אֶל הַבֵּל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ"**, הגיע לידי שפיכות דמים.

לאחר שעיקר התורה הוא להעמיד את ה' במקום הראשון למעלה מכל דבר, לוותר בשבילו על ההנאה הפרטית ולהקריב לו את כל החביב והיקר, נוכל להבין את ערכן של הרבה ממצוות הארץ אשר בהן משתקף רעיון נשגב זה, מהי מצות בכורים? **"וַיִּזְרַד אֲדָם בְּתוֹךְ שָׂדֵהוּ וַיְרוֹאֶה תְּאֵנָה שְׂבֹפָרָה, אֲשֶׁכּוֹל שְׂבֹפָר, רִמּוֹן שְׂבֹפָר, קוֹשְׂרוֹ בְּגִמֵּי וְאוֹמֵר: 'הֲרִי אֵלַי בְּכוֹרִים'"** (בכורים ג א). האדם נכנס לתוך שדהו ורואה בו את הפרי הראשון שמתחיל לצמוח, כמה חביב ויקר לו פרי זה וכמה הוא משתוקק לבלוע אותו בעודו בכפו והנה שומע קול אלקים מדבר אליו ומצלצל באזניו (שמות כג): **"רְאִישִׁית בְּכוֹרֵי אֲדָמְתְּ תָבִיא בֵּית ה' "**, דוקא מפני שהוא יקר וחביב לך דוקא מפני שהוא **"רְאִישִׁית"**, קודש הוא לה'. והזדמנות יש

לך כאן לקיים את הפסוק: **"וְאֶהְבֶּתְךָ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְּךָ"**, קדש לו את היקר והחביב לך ביותר והקרב אליו את ראשית הנאתך.

כך גם בתרומות ומעשרות, קוצר אדם את תבואת שדהו ואוספה אל גרנו והנה אך נגמרה מלאכתו והוא מכניסה לביתו וכבר חלה עליו חובה של הפרשת תרומות ומעשרות. ולא עוד אלא שעליו לבחור את הטוב ביותר והשמן ביותר, כדכתיב (דברים יח): **"רְאִישִׁית דְּגַנְךָ מְלֵמֵד; שְׂאִין תּוֹרֵמִין, אֵלֶּא מִן הַמּוֹבְחָר, "** גומר הוא עם התרומות והמעשרות, דש וטוחן את התבואה והנה הוא ניגש לאפות ממנה לחם ושוב חובה של ראשית עליו, **"רְאִישִׁית עֲרֹסְתְּכֶם חֻלָּה תָּרִימוּ תְּרוּמָה"** (במדבר טו).

כן בכל דבר שהוא בא ליהנות ממנו הראשית הוא לה', נוטע כרם, או פרדס ועברו שלש שנים שהם ערלה ואסור ליהנות מהן והנה אך זכה לשנה הרביעית, הפירות הם כרם רבעי, או נטע רבעי, **"קִדְשׁ הַלְוִיִּם לַה' "** (ויקרא יט). ועליו להביאן ולאוכלן בירושלים. וכל זה כדי להגשים בתוך חיי האדם את הרעיון הזה, את עיקר מטרת חייו, לבטל את אהבתו העצמית ולבכר את עניני ה', למעלה מעניניו הפרטיים והגופניים.

וזה מה שאומר רב הונא: **'בזכות ג' דברים נברא העולם; בזכות חלה שנקראת 'רְאִישִׁית' ובזכות מעשר שנקרא 'רְאִישִׁית' ובזכות בכורים שנקראים 'רְאִישִׁית' "**. כי אם האדם מקריב את עיקר וראשית הנאתו לאלקים, הריהו מוותר מאהבתו העצמית לה' ומעמיד אותו למעלה מכל עניניו הפרטיים ומתרוםם הוא על ידי כך למדרגה נעלה מאד, למדרגה של: **"וְאֶהְבֶּתְךָ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ"** ובשבילו נברא העולם. וזהו מה שאומרים ש'לא נברא העולם אלא בשביל ישראל', או ש'לא נברא העולם אלא בשביל התורה', כי זוהי סגולת ישראל וזהו יסוד ועיקר התורה.

ובזה נבין גם את המדרש שאומר: שנעשה מצות בכורים **'כדי שבשכרה נכנס אל הארץ'**. כיצד אפשר לקיים מצוה זו לפני שנכנסים אל הארץ והלא חובת הארץ היא? אולם לפי דברינו לא מדברים כאן על מצות בכורים ממש, אלא על הרעיון שמצוה זו מכילה בקרבה; רעיון הראשית - הוא, שאדם יעמיד את ה' ראשונה לפני כל דבר, מקדיש לו את ראשית ועיקר הנאתו, את החביב והיקר לו ביותר וזהו סגולת ישראל ועיקר יסוד התורה ורק בשכר זה נזכה להיכנס אל הארץ ולרשת אותה ולהתישב בה. ■

סוד

"וַיִּבְדֵּל אֱלֹקִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ"

בפסוקים הראשונים חבויים על דרך הסוד רמזים לבריאת שני החלקים שבאדם והמאבק ביניהם

דרך טובה וישרה כדי להנחילם עולם הבא, שכולו אור. דהיינו: שנהיה האור שהוא יצה"ט, יצר הטוב נשמע לו ונראית בו הארתו וזהו: "ניחי אור" דהיינו: שנהיה האור שהוא יצה"ט באדם ושמע לו, אז בראות השם יתברך שהאדם שומע ליצה"ט, הוא בכבודו ובעצמו נתוסף על יצה"ט ועוזר את האדם ומרחיק ממנו יצר הרע וזהו: "נידא אלקים את האור" שהוא יצה"ט "כי טוב" דהיינו: נראית טובתו בזה האדם ששמע לו, "ויבדל אלקים בין האור ובין החושך" מפריש האדם מן החושך שהוא יצה"ר ומדביקו באור שהוא יצה"ט. "ניקרא אלקים לאור יום", דהיינו: מי שנדבק ביצה"ט הנקרא אור יורש ג"ע הנקרא יום ומי שנדבק ביצה"ר הנקרא "חשך" יורש גיהנם הנקרא "לילה". (פתוחי חותם' לרבי יעקב אביהצירא זצוק"ל). ■

"בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ" (בראשית א) הם הנשמה והגוף. כמו שדרשו רז"ל: "יקרא אל השמים מעל ואל הארץ לדין עמו" (תהלים נ ד) "והארץ" שהוא הגוף "היתה תהו ובהו" דהיינו: שהגוף אינו הולך כי אם אחרי הבלי העולם שהם "תהו ובהו וחשך על פני תהום", דרשו רז"ל: "תהום" אותיות 'המות' ולפי דרכנו ניחא, דהיינו: כיון שהגוף רודף הבלי העולם, השטן מעלים ומחשיך ממנו יום המיתה, "ורוח אלקים מרחפת על פני המים" דהיינו: הנשמה מתאווה ומרחפת על המים, היא התורה הנקראת מים. "ניאמר אלקים יהי אור" הוא יצר הטוב לפי שיצר הרע נקרא "חשך" כמו שנאמר: "וחשך על פני תהום" והוא שראוי להקרא לפי שמתעה בני אדם, להדיחם במקום חושך וצלמות היא גיהנם ויצר הטוב נקרא "אור" לפי שמורה לבני אדם

מעשי גדולים

"ועץ עשה פרי אשר זרעו בו למינהו"

רבי יחזקאל אברמסקי לימד את תלמידו שעור שלא ישכח על איסור דחיקת רגלי הזולת

והוא אינו יודע. נהפוך הוא שלך קשה משלו, הוא מעולם לא ידע ואילו אתה למדת ושכחת... "אצלי" - המשיך רבנו ואמר - "אילו הייתי שוכח דבר אחד ממשנתם של רבותי, הייתי בוש להסתכל בפניהם, שהם למדוני ואני שכחתי... כל אשר למדתי מפיהם הוא אצלי עד היום כמונח בקופסה". (ספר 'הזכרון' לרבי יחזקאל אברמסקי הובא ב'מורשת אבות') ■

שהה רבנו שעה קלה ושאלו: "שמא אתה זוכר את תוכן השעור שאמרתי לפני חנוכה?" - "לא" - ענה התלמיד - "כבר עברו ימים רבים"... ואת ההסבר לדברי הרמב"ם שאמרתי בשעור שלפני בין הזמנים - הנך זוכר?" - חזר ושאל רבנו. הרהר התלמיד קמעא וענה שוב בשלילה. נתן בו רבנו את עיניו ואמר: "אם כן כמה הנך עדיף על חברך? אתה אינך יודע

בשעת שיערו של רבי יחזקאל אברמסקי. תלמיד אחד דחק את חברו ועבר על פניו כדי לעמוד קרוב יותר אל רבי יחזקאל אברמסקי בשעת שעורו בישיבה. לאחר השעור פנה רבנו אל התלמיד ושאלו: "מה זכותך שדחקת את רגלי חברך?" ענה התלמיד ואמר: "אני לומד בישיבה, זו השנה השניה ואילו הוא אך מקרוב בא וכבר קופץ בראש..."

"בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים"

פנינים לפרשה

"בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים" (א א)

דרשו חז"ל במדרש רבה: **'אין בְּרֵאשִׁית' אלא תורה** וישראל שנקראו גם **'בְּרֵאשִׁית'**, (ועי' בפ' הרמב"ן מה שביאר בעומק הדברים) ופ' ה'אור החיים' הקדוש: שאין הכונה לשני דברים שונים, אלא הכונה שהעולם נברא בשביל ישראל

שיעסקו בתורה וישראל נקראים **'בְּרֵאשִׁית'** על שם שעוסקים בתורה שנקראת **'בְּרֵאשִׁית'**. וכן אמר הנביא ירמיה (לג כה): **"כֹּה אָמַר ה' אֵם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקֹּת שָׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי"** ודרש רבי אלעזר במסכת 'פסחים' (עח:): **ובמסכת 'נדרים' (לב:): שאילמלי התורה לא נתקיימו 'שָׁמַיִם וְאָרֶץ', שנאמר: 'אֵם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקֹּת שָׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי'**. ואין הכונה רק לתחילת בריאתו של העולם

שנברא בזכות התורה, אלא הכונה היא שכל קיומו של העולם כל רגע ורגע הוא בזכות למוד התורה המקיימו באותה עת וכמבואר במסכת 'סנהדרין' (צט:): **שאמרו שם חכמים: על האומר מה הועילו לנו החכמים הלומדים ושונים בתורה בשביל עצמם?! שהוא נחשב בכלל האפיקורסים, כיון שלמוד התורה מועיל לקיים את כל העולם כולו וכמבואר בפירוש רש"י שם. וכן מבואר במסכת 'תענית' (ג:): **'כֹּשֶׁם שֶׁאֵי אִפְשָׁר לְעוֹלָם בְּלֹא רוּחוֹת, כִּךְ אֵי אִפְשָׁר לְעוֹלָם בְּלֹא יִשְׂרָאֵל'**, דהיינו: שע"י שישראל עוסקים בתורה הם מקיימים את העולם בפועל, (עי' היטב בפירוש רש"י שם).**

וידועים דברי הגר"ח מוואלוז'ין בספרו 'נפש החיים' (א טז. ד יא) וכדאי תמיד לחזור ולשנן את הדברים שוב ושוב כדי לקבל את גודל ההערכה ללמוד התורה

ולהשכיל בגודל מעשה המצוה של למוד התורה ואלו דבריו: **'וכל חיותם וקיומם של העולמות כולם, הוא רק על ידי התורה הקדושה כשישראל עוסקים בה, שהיא נהירו דכל עלמין ונשמתא וחיותא דכלהון ואילו היה העולם מקצהו ועד קצהו פנוי אף רגע אחד מעסק והתבוננות בתורה הקדושה, היו חוזרים כל העולמות לתהו ובהו'**.

וכדאי להעתיק בזה מה שכתב רבנו אור ישראל מרן ה'חפץ חיים' בספרו 'שם עולם' (א יז) לבאר מה שאמר הכתוב

"הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הִיא נְתָנָה לִי" (ג יב)

הביא רש"י דברי חז"ל במסכת 'עבודה זרה' (ה:): **'כאן כפר בטובה', שהקב"ה נתן לו את האשה מחמת ש"לא טוב היות האדם לבדו" (בראשית ב) בלא עזר כנגדו וכעת אמר: "הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי" וכו'. המושג הזה של כפירה בטובה היא מהמדות המגוננות ביותר שיש בטבע האדם. ומנגד הכרת הטובה היא המידה הבסיסית לאמונת האדם וחיובו בקיום המצוות לבואר הזן ומפרנסו יום יום כמו שהאריך בזה בספר 'חובת הלבבות'.**

רבנו הסטייפלר זצ"ל בספרו 'חיי עולם' (א כו) כתב: **ככה תראה בכמה אנשים את המידה הרעה והמנוולת, לשלם רעה תחת טובה היינו: לעשות רעות למי שמיטיב לו ולאיש שלא היה לו עמו שום עסק לא ירעו ולא ישחיתו, אשר לכאורה יפלא מאד על התאוה המשונה הלזו, להרע דוקא למי שהיטיב לו. אבל באמת שהאדם**

המושחת הזה, כשמקבל טובה מרגיש כעין חיוב הכרת הטוב וברוב גאוותו ומדותיו הרעים, אינו חושב כלל וכלל להכנע ולהכיר טובה ושוב הוא רואה במטיבו כאיש המדריך את מנוחתו וכבעל חוב שלו, שהוא מחויב לשלם לו, לכן מתעורר אצלו שנהא עליו ומתאוה להרע לו, להראות שאינו נכנע ושאינו בו זיק רגש של חיוב הכרת טובה.

ובספר 'חוט המשולש' מסופר: על ה'חתם סופר' זצ"ל שהיה אחד שהעיו נגדו והציק לו רבות ואמר חת"ס: **"איני זוכר שעשיתי לו טובה מעולם, אשר עבור זה יהיה מעונין להרע לי כל כך"**.

"דַּמֵּי אַחִיָּה צַעֲקִים אֵלַי מִן הָאָדָמָה" (ד י)

(משלי ג): **"עֵץ חַיִּים הִיא לַמְחַזִּיקִים בָּהּ" ומדוע לא אמר הכתוב לַמְחַזִּיקִים אוֹתָהּ"?**

ביאור הדבר: משום שבאמת על ידי זכות התורה העולם מתקיים. ואילו חס ושלום היה כל העולם בטל מתורה רגע אחד, תיכף היה מתבטל כל הבריאה, נמצא שהמחזיק את התורה צריך להתבונן שעל פי האמת היא מחזיקה אותו, אלא שלעיני בשר נראה שאנו מחזיקים אותה, כדמיון הארון הנושא את נושאי, שלעיני בשר נראה שהכהנים נושאים את הארון, אבל באמת הארון היה נושא אותם אחרי שהחזיקו את ידם בו. וכן כונת הכתוב: **"עֵץ חַיִּים הִיא לַמְחַזִּיקִים בָּהּ"**, היינו: למי שמתבונן שעל ידי החזקתו בה הוא מוחזק גם כן על ידה והרי היא לו **"עֵץ חַיִּים"**.

ואילו **"תִּמְכֶּינָה"**, היינו: מי שחושב שהוא תומך אותה לבד, הוא גם כן **"מֵאֲשֶׁר"**.

אל ביתו וגידלו לתורה ולמצוות, עד שגדל אותו הנער לתפארת ונעשה לאחד מן ה"אריות" שהאירו את שמי היהדות לדורות, הלא הוא רבי אריה לייב ממיץ בעל ה'שאגת אריה'. מה נאמר ומה נדבר למקרא הדברים הללו, מי יודע כמה נערים אשר יכולים להיות מגדולי ישראל, להאיר לארץ ולדרים עליה, מסתובבים בלא שיאספום, בלא שישומו עליהם עין לטובה, עין מעריכה, עין תומכת, שתרום את רוחם ותאמץ את זרועותיהם לגדול ולפרוח לתורה ולתעודה. הלא בדינו הדבר. ■

גלאנטי. ומספר רבינו החיד"א בספרו 'שם הגדולים' (חלק גדולים - ג ב): 'ושמעתי מפי רבני עה"ק ירושלים ת"ו הזקנים שקבלו שהרב ז"ל נשאר יתום מאב ואם ולא הי"ל שום קרוב שיטפל עמו ובאה אשה חשובה ולקחה אותו וגדלתו ושכרה לו מלמדים למקרא ומשנה ותלמוד והיה גברא רבא. ואשה זו היה שמה איספיראנסה והרב ז"ל לכבדה שם כנויו איספיראנסה לעשות יקר וזכר למרביניתיה'.
כמו כן מסופר על ה'מגיד מדובנא': שאסף לביתו נער יתום מן הרחוב והביאו

פירש"י: מהו "דמי"? לשון רבים 'דמו ודם זרעיותיו'. היינו: שמעשיו של האדם יש להם השלכות קרובות ורחוקות ומעשה שנעשה כעת יש לו השפעה לטווח ארוך, כלפי הדור הזה והדורות הבאים אחריו ורק יודע תעלומות סתרי כל חי הוא היכול לחשב השפעת כל מעשה האדם. ודבר זה יש לו שני פנים; לטוב וחלילה לרע ואסור לאדם לזלזל בגודל מעשיו כלל וכלל.
רבי גבריאל איספירנסה, היה מרבנן קשישאי אשר בעיה"ק צפת תוב"ב בזמן הרב מ"ה יהונתן בן הרב המוסמך מהר"ם

תהילים

פרק קל

מיחל אני אל ה',
"קִנְיָה" - מיחלת "נפשי" אליו,
"וְלִדְבָרוֹ" של ה' א-לי "הוֹחֵלְתִי" -
אני מיחל! "נפשי" מיחלת לה', יותר
ממה שמיחלים ה"שְׁמַרִים"
העומדים על משמרתם במשך
הלילה ומצפים "לבקר", שהם
אמנם "שְׁמַרִים" - מצפים
ומיחלים מאד, להופעת אור
ה"בקר", אך יחולי נפשי
לה' הם חזקים מהם. ולא רק
נפשי לבד מיחלת לה', אלא,
"יחל" עם "יִשְׂרָאֵל" כולו "אֵל
ה'". "כִּי" - היות ו"עם ה'"
נמצאת מידת "הַחֶסֶד וְהֶרְבָּה
עִמוֹ" כח ה"פְּדוּת". ואכן,
הוא, במידת חסדו וברוב כח
פדותו - "יִפְדֶּה" - יחלץ אֶת
עמו "יִשְׂרָאֵל מִכָּל" טומאת
"עֲוֹנוֹתָיו". ■

וקבעת שכך יהיה, "לְמַעַן תִּנְרָא" -
שיכיר כל אדם את גדולתך [נוראותיך],
על ידי סליחתך, כי רק באמצעותך יכול
האדם לשנות את גורלו. ולכן "קִנְיָה" -

מערכת חברותאי
מיוחדת 'גנזי המלך'

"שִׁיר" הנאמר על
"הַמַּעֲלוֹת", המדרגות העולות
אל בית המקדש. "מַמְצַמְקִים"
של הלב, "קָרְאִיךָ ה', ה'
שְׁמַעָה בְּקוֹלִי" הפונה אליך.
"תִּהְיֶינָה אַזְנוֹיךָ קְשׁוּבוֹת
לְקוֹל תַּחֲנוּנָי!"
"אם" - את ה"עֲוֹנוֹת" של
האדם "תִּשְׁמַר קָה" ולא תסלה
לו, "ה' מִי יַעֲמֵד בְּכַךְ"? אלא,
סלח נא לי, "כִּי" - באשר,
"עַמָּךְ" - אצלך בלבד, נמצאת
מידת "הַסְּלִיחָה", שאין כל
אפשרות אחרת למחיקת
רישומו של חטא, מלבד זה
שאתה בעצמך תסלח.

"וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי מְאֹרֶת"

כיצד רומזים המאורות לתפילות השנה ע"פ פרוש רבנו יעקב אביחצירא זי"ע

"וַיַּעַשׂ אֱלֹקִים אֶת שְׁנֵי מְאֹרֹת הַגְּדִלִים" הם: תפלת 'שחרית' ותפלת 'ערבית' וקראם "גְּדִלִים" לפי שבשניהם יש 'קריאת שמע' שהיא מן התורה לאפוקי תפלת 'מנחה' שאין בה 'קריאת שמע'. ולפי טעם זה קראם מתחלה שניהם "גְּדִלִים" וחזר וקראם אחד גדול ואחד קטן, משום דלגבי תפלת מנחה נקראים שניהם "גְּדִלִים" משום דבשניהם יש ק"ש ומנחה אין בה ק"ש, אבל לגבי שניהם תפלת שחרית גדולה משל ערבית, לכן חזר וקרא לתפלת 'שחרית' - "הַמְּאֹרֶת הַגָּדֹל לְמִשְׁלַת הַיּוֹם" ולתפלת 'ערבית' - "הַמְּאֹרֶת הַקָּטָן לְמִשְׁלַת הַלַּיְלָה". וְאֵת הַפּוֹכְבִּים היא - תפלת 'מנחה' דתיבת "הפוכבים" גימטריא - 'מנחה'. ומאחר שאין בה ק"ש שהיא מדאורייתא, לכן רמזה בכוכבים שהם גרועים מן השמש והירח. (פתוחי חותם' לרבי יעקב אביחצירא זי"ע). ■

טְהֵרֹת" (תהילים יב) ופעולותם תלויה באמירה. וזהו: "וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי מְאֹרֶת" הם התפלות "בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם" דהיינו: עולות לשמים, "לְהַבְדִּיל בֵּין הַיּוֹם וּבֵין הַלַּיְלָה" דבתפלה הוי הבדלה, בין היום והלילה. דבתפלת השחר אנו מברכים: "יוצר אור" ובתפלת ערבית אנו מברכים: "מעריב ערבים". וְהָיוּ לְאֵתָת וּלְמוֹעֲדִים", בא לרמוז כמו שכתבנו דהתפלות אינם דומות זו לזו וזהו: "וְהָיוּ לְאֵתָת". "אתת" הם - השבתות, דהשבת נקרא - "את" שנאמר: "אוֹת הַיּוֹם הַזֶּה לְעֹלָם". (שמות לא ג) "וּלְמוֹעֲדִים" כמשמען. וּלְיָמִים" הם ימי השנה שאין תפלת יום דומה לחברו. וְשָׁנִים" הם ראשי שנים, שתפלות ראש השנה ג"כ משונים. "וְהָיוּ לְמְאֹרֹת בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם" דהיינו: שהתפלות הם שעושים אורות בעולמות עליונים וע"י יורד שפע בכל העולמות ומאירים ג"כ בארץ התחתונה וזהו: "לְהַאִיר עַל הָאָרֶץ".

"וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי מְאֹרֶת בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַבְדִּיל בֵּין הַיּוֹם וּבֵין הַלַּיְלָה וְהָיוּ לְאֵתָת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וּשְׁנָיִם: וְהָיוּ לְמְאֹרֹת... וַיַּעַשׂ אֱלֹקִים אֶת שְׁנֵי מְאֹרֹת הַגְּדִלִים" (בראשית א יד - טז). אפשר לרמוז הפסוקים האלה על התפלות, בהקדים מ"ש רבינו ז"ל: דתפלת שחרית אינה דומה לשל מנחה. ושל מנחה אינה דומה לשל ערבית. ותפלות היום אינן דומות לשל מחר. וכן על זה הדרך. ותפלות של חול אינן דומות לשל ימים טובים. וכן של 'ראש השנה' ו'יום הכפורים'. ומצינו דעיקר קיום העולם הוא על התפלה, משום דתפלה במקום קרבן וכל קיום העליונים והתחתונים הוא על התפלה וז"ש: "וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי מְאֹרֶת" הם התפלות, דהתפלות הם אורות, לפי שהם מאירות למעלה ועוד; "מְאֹרֶת" אותיות - 'אמרות' לפי שהם 'אמרות ה' אִמְרוֹת

יעמדו על הברכה

סטפאנו בן פראנקה
יצליח בכל עסקיו

מארקו בן אלידה
יזכה לעלות ארצה
עם כל משפחתו בקרוב

אדגון "ותתפלל תנה" - כולל חדרש ראובן
חולון - ראשון לציון

הננו שמחים להודיע לציבור בעוה"ת על
שבת נופש ופיוט

בחולון "בינר קלאסיק" המפואר
בתאריך ב'חשון תשס"ט פרשת "נח"
31/10/08 (למנינים)

בהשתתפות:

הרב **יצחק בהן צמח שליט"א** רב שכונת נאות דحل בחולון
והפייטן **רבי דוד שלמה שירו** נעים ומירות ישראל

- כוכבי:**
- ✓ אור כניג
  - ✓ ז'יקובי סאניג
  - ✓ גיביר כוש
  - ✓ פסאוויר אורבים
  - ✓ סונג שג
  - ✓ זשור הפשוט

אפשרות להסעה

כחולית אבצ'ט
710 2710
אשג

גדיד כניג
נאפסית
31 נאולית

לפרטים: נפתלי 054-7713702
אייל 052-5500654

שידוכים באמונה
ואברהים בין שאלות

משרד שידוכים למגזר החרדי והדתי לאומי
רוצים שנעזרו לכם לאמצא את זיווגכם?
רוצים שנברר הרהב פרוטים לאמנוכם?
ברשותנו ניצגים רבים
ברחבי הארץ ישיגים ונאנצים
כי אלונו הסידי אשכנז באמונה

180
3110 פיוט
37 אלהי פיוט

לפיוט והרמזה:
1599-500-811

אפרסוק
בזלון
אנצו האלקי
לצל
זכשו
03-
6762256

חדש!!!

התקן USB עבור רכבים ומחשבים - קל לנשיאה
אינך יכול לשכוח אותו, כיון שהוא ענוד על ידך!

רצועת יד USB 8 ג'יגה

3 ג'יגה - מלאים בסרטים, שירים והרצאות

של הרב אמנון יצחק שליט"א

ו-5 ג'יגה - פנויים עבורך!

להזמנות:

אשופר' ארגון להפצת יהדות

טל 03-6777779

להרויח בגדול! בתכנית:

'כח כפלים'

מלאו הוראת קבע זו על סך \$28*
ותקבלו חינם:

'גנזי המלך'

CD's

טיולים

סעודה

סופ"ש

הוראה לחיוב חשבון לתוכנית 'כח כפלים' למשך שנה מינימום

תאריך

לכבוד בנק _____ כתובת הבנק _____ מס' הסיניף _____
 1. אני/הח"מ שם בעל/י החשבון _____ משפחה _____ מס' זהות / ח.פ. _____
 רח' _____ מס' _____ עיר _____ מיקוד _____ טל. בבית _____ פלאפון _____

מס' החשבון בבנק		סוג חשבון	קוד מסלקה
ל"ד	מסד	2	3
2	9	2	2
אסמכתא / מס' מזרה של הלקוח בחברה		סניף	בנק

נותנים לכם בזה הוראה לחיוב חשבון/נו הגיל בסיכסוך, בגין תרומתו ל"שופר" בסכומים ובתעודים שיוצגו לכם מיד פעם בפעם באמצעי טכני, או רישומות על "שופר" כמפורט מטה בהוראת הוראה.
 (2) יודע/ל/לנו כי: א. הוראה זו ניתנת לכיסול על ידי הודעת ממש/מאמנו בכתב לבנק ול"שופר" שתכנס לתוקף ויום עסקים אחד לאחר מכן הודעת בבנק וכן ניתנת לכיסול על ידי הוראת כל דין. ב. אחיזה/נהיגה רישומים לבטל מראש חרוב מסוים ובלבד, שהודעת על כך תימסר על ידי/נו לבנק בכתב, לפחות יום עסקים אחד לפני סגור החיוב. ג. אחיזה/נהיגה רישומים לבטל חיוב, לא יותנו מתעשים ויום מסוים החיוב אם אופיית/תכנית ככתב, כי החיוב אינו תואם את המסגרים או המסגרים שנקבעו בכתב הוראה, אם נקבעו. (3) יודע/ל/נו כי המפרט שצוינו בכתב הוראה מפורטים, הם נחשבים שיעלנו למסדיר את המטוב. (4) יודע/ל/נו כי סכומי החיוב עשוי הוראה זו, ויחשו בדבר החשבון וכי לא תיטול לי/נו על ידי הבנק הודעת מיוחדת בגין חיובים אלה. (5) הבנק יפעל בהתאם להוראות בכתב הוראה זה, כל עוד מבט החשבון יאפשר זאת, וכל עוד לא תהיה מניעת חוקית או אחיזה לביצוע. (6) הבנק רשאי להוציא/נו מן החסיד המפורט בכתב הוראה זה, אם תהיה לו סכח סבירה לכך, ויודע/ל/נו על כך מיד לאחר קבלת החלטתו, תוך גיון הסיכח. (7) נא לאשר ל"שופר" בסמך המחובר לזה, קבלת הוראה אלו ממש/מאמנו.

פרטי ההרשאה:
 1. סכום החיוב ואורך: יבטו מנת על "שופר" עדי (הקצוות לקביעתם)
 2. ברוי החיוב: (סמן במשבצת המתאימה) \$ 28 זכאות ליחיד \$ 56 זכאות לזוג
 לחיוב בתאריך: 10 לחודש 30 לחודש
 החתימה בעל/י החשבון _____

תורם נכבד, שים לב: הוראה לחיוב חשבון זו אמורה להגיע לבנק דרך "שופר" עליך לשלוח את הטופס ל"שופר" ת.ד. 2711 בני ברק. טל: 03-6777779